

**ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ ПЕРЕДАННЯ ВИКЛЮЧНИХ
ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЙОГО
ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ**

Черкашин О.О.

курсант факультету ПМ НУДПСУ

Науковий керівник:

Амеліна А. С.

доцент, к.ю.н.

В умовах створення інформаційного суспільства та розвитку економіки в Україні об'єкти права інтелектуальної власності прирівнюються до товарів та інших речових об'єктів цивільного обороту. Звідси впливає теоретичний та практичний інтерес функціонування субінституту «Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності» [гл.75ЦКУ].

У статті 1107 ЦКУ законодавець визначає такі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності:

1. ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
2. ліцензійний договір;
3. договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;
4. договір щодо передавання виключних прав інтелектуальної власності;
5. інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

У даній статті виокремлюється група договорів, які визначають передавання прав інтелектуальної власності. Із вищезгаданого переліку об'єктом нашого дослідження є, безпосередньо, договір щодо передавання виключних прав інтелектуальної власності, що закріплений ч.4 статті 1107 Цивільного кодексу України. А ч.1 статті 1113 ЦКУ визначає, що за цим договором одна особа (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах. У ч.2 статті 1107 законодавцем сказано, що договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної укладається у письмовій

формі. Тому, на основі вищезгаданого аналізу статей ЦКУ, автор вважає за необхідне визначити поняття даного договору.

Отже, договір щодо передавання виключних прав інтелектуальної власності – це письмовий документ між учасниками цивільних відносин, який укладається між стороною, що має виключні майнові права на об'єкт інтелектуальної власності та іншою стороною цивільного обороту, змістом якого є передавання частково або у повному складі виключних прав інтелектуальної власності від одного суб'єкта до іншого.

Даний договір, відповідно до ч.2 статті 1113 не впливає на ліцензійні договори, які були укладені раніше. Ознакою даного договору, відповідно до ч.3 статті 1113 є те, що умови договору, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно з становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, а також обмежують право творця на створення інших об'єктів, є нікчемними.

Взагалі історія розвитку поняття «виключного права інтелектуальної власності» налічує близько трьохсот років. За цей час виникло чимало теорій, що пояснюють сутність відповідних прав. Основними з них є наступні:

1. Теорія виключних прав, відносить права автора до суб'єктивних прав, що полягає у можливості використання будь-яким не забороненим законом способом результату інтелектуальної діяльності і в сукупності специфічних особистих немайнових прав, пов'язаних із створенням творчого результату.

2. Концепція інтелектуальної власності, відносить сукупність досліджуваних нами прав до класу речових.

3. Теорія особи, що розміщує права автора переважно в класі особистих.

4. Теорія інтелектуальних прав, що називає авторські і патентні права правами особливого роду (*sui generis*), що лежать за межами класичного розподілу цивільних прав на речові, зобов'язальні й особисті [4].

Але сам термін «виключне право» походить з часів середньовіччя, коли окремим особам як виняток із загального права надавали деякі права.

Буржуазна система, проголосивши загальну рівність, скасувала поняття виключного права, проте нині щодо об'єктів інтелектуальної власності воно відродилося [1].

Отже, виключне право — це абсолютне право на нематеріальний об'єкт. Ознаками його є те, що воно виконує для нематеріальних об'єктів ту саму функцію, що й право власності для матеріальних об'єктів, хоча вона і не вичерпує значення першого [1].

Тобто передання виключних прав інтелектуальної власності - це абсолютне передання права власності на об'єкт інтелектуальної власності.

На практиці учасники цивільного обороту стикаються із проблемою реєстрації факту передання виключних майнових прав інтелектуальної власності без реєстрації самого договору, адже відповідно до ч. 1 ст. 1114 Цивільного кодексу України договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не підлягає обов'язковій державній реєстрації, а в ч. 2 цієї ж статті говориться про обов'язковість державної реєстрації факту передання прав на об'єкти інтелектуальної власності. Виникає питання: як можна зареєструвати факт передання прав без реєстрації самого договору.

Аналізуючи дане питання, в першу чергу потрібно зазначити, що реєстрація факту передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які є чинними після їх державної реєстрації, здійснюється на підставі договору про передання виключних майнових прав. Сама процедура подання до Державної служби інтелектуальної власності, розгляду, публікації та внесення до відповідних державних реєстрів відомостей про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності визначається інструкціями, затвердженими наказами Міністерства освіти і науки України і зареєстрованими у Міністерстві юстиції України. Такими інструкціями є: Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на винахід (корисну модель) та видачу ліцензії на використання винаходу (корисної моделі, затверджена наказом МОН від 16.07.2001 № 521 і зареєстрована у Мін'юсті 30.07.2001 за № 644/5835, Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей

про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг, затверджена наказом МОН від 03.08.2001 № 576 і зареєстрована в Мін'юсті 17.08.2001 за № 718/5909, Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка, затверджена наказом МОН від 03.08.2001 № 574 і зареєстрована в Мін'юсті 17.08.2001 за № 716/5907 та Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на топографію інтегральної мікросхеми та видачу ліцензії на використання топографії інтегральної мікросхеми, затверджена наказом МОН від 03.08.2001 № 577 і зареєстрована в Мін'юсті 17.08.2001 за № 719/5910.

Отже, винятком із загального правила щодо факультативності державній реєстрації договорів є (відповідно до вищезгаданих інструкцій) договори про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, торговельну марку, компонування інтегральної мікросхеми, сорт рослин чи породи тварин (так як авторські об'єкти ІВ не потребують обов'язкової реєстрації договорів [2;ст.33]). У цьому випадку договір є чинним лише з моменту його державної реєстрації в Державній службі інтелектуальної власності. Пояснюється це знову-таки, ч. 2 ст. 1114 ЦК: факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до ЦК або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації. Але для реєстрації факту передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не обов'язково подавати сам договір, достатньо подати нотаріально засвідчений витяг з договору.

Такий підхід є цілком виправданим. Оскільки усі охоронні документи підлягають обов'язковому внесенню до відповідного Державного реєстру, тому, що зміна правовласника повинна знайти у них відображення. Лише при такому підході зберігається цінність реєстрів, звернувшись до яких можна достовірно встановити особу, що має право інтелектуальної власності на певний об'єкт.

Підводячи підсумок, автор вважає, що гармонізація законодавства, усунення прогалин та колізій у сфері договірної регулювання передання виключних майнових прав інтелектуальної власності зумовить якісне регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, а саме розвитку нових європейських інститутів в українському законодавстві, таких як франчайзинг.

Список використаних джерел

1. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності. Навч. пос. К: «Юрінком», 2004. с.512.
2. Закон України «Про авторське право та суміжні права» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 13 від 23 грудня 1993 року.
3. Офіційний вісник України. - 2001.- № 32. - Ст. 1450.
4. Петровський С. Інтелектуальна власність і виключне право. [електронний ресурс] режим доступу: http://refs.co.ua/57327-Intellektual_naya_sobstvennost_i_isklyuchitel_noe_pravo.html.
5. Цивільний кодекс України. Гл. 75.